

مدیر کل

جلال الدین الحسینی مؤید الاسلام
صاحب امتیاز روزنامه هفتگی
و یومیة (جبل المتین)
﴿عنوان مراسلات﴾
طهران خیابان لاله زار
نام مدیر میرزا سید حسن کاشانی
دبیر اداره آقا شیخ یحیی کاشانی
غیر از روزهای جمعه همه روز
طبع و توزیع میشود

یومیة

جبل المتین

۱۳۱۱

طهران

قیمت اشتراك سا

طهران ۴۰ قران
سایر بلاد داخله ۳۵ قران
روسیه و قفقاز ۱۰ منات
سایر ممالک خارجه ۳۰ فرانک
﴿قیمت يك نسخه﴾
در طهران صد دینار
سایر بلاد ایران سه شاهی است

قیمت اعلان سطری
دو قران است

روزنامه یومیة ملی آزاد سیاسی اخباری تجاری علمی ادبی مقالات عام المنفعه

بامضا قبول و درانتشارش اداره آزاد است

یکشنبه ۶ شعبان المعظم ۱۳۲۵ هجری قمری و ۲۷ شهریور ماه جلالی ۸۲۹ و ۱۵ سپتامبر ۱۹۰۷ میلادی

سیاسی

(راجع بنمرات قبل)

در دو سه نمره متوالی شمه از معاهده دولتین روس و انگلیس عرضه داشته باز برای اینکه خوب نظر عقلاء قوم را بسمت این مسئله غامضه متوجه سازید و در آینه تدارک کار را مهیا و مصمم شوند لازم است شرح عقاید دانشمندان را در این خصوص عرضه بدریم و بعد از فهمیدن مقاصد مکتونه دولتین راه چاره و علاج درد بیدرمان را نیز بطور اختصار بعرض برسانیم چون در این ایام يك اشتباه بزرگی حاصل شده مضمی همقلبان از مستبدین تمجید نموده نام انرا صلح خیرای و اصلاح طلبی بگذارند و هر چه خود نوعته صلاح و از دیگران را فساد نام مینهند در حالیکه مندرجات جراتناهاجر ستایش مستبدین و دعوت ملت را بطرف آنها نیست و در کایات صحبت کرده و نه در مسائل غامضه بلتیکي جولان مینمایند و با اینوصف عمل شنيع خود را حکمت و خیر خواهی گفته گمان میکنند مقالات سایرین می مزه و خنک است و سخنان آنها طعم شهد و شکر دارد و در يك روز نامه سه چهار نفر را که احتمال داده میشود یکی از آنها مصدر مهم شوند من باب الاحتیاط تملق میکنند و بوسیله اینکه پسر خواهر خاله عموی او در خیابان تند راه رفت نام او را میدان آورده گرسی آسمان را زبر پایش مینهند و بر فلک هزار دشنام میدهند که چرا با این آراده بکین است — وجود این قبیل اشخاص مضیع اخلاق و فاسد حالات ملت است و هرگز در تمام عمر کامه حتی از آنها شنوده نخواهد شد مقصد اصلی آنها

جلب درهم و دینار است نه با ملت خصوصیت و نه با مستبدین خصوصیت دارند هرچا آتش باعد فرایند و کلامه لیس هر نامر دنی خود را ساخته با کمال بیشرافی در وسط راه يك پنج هزاری طلا از این و آن بند میزنند — لذا لازم است خطرات ملت را متذکر این نکته ساخته که باین قسم ترهات گوش فرا ندارید و در طلب حقایق برآئید و راه را ارجاه جدا سازید آنچه را ما مینویسیم نمیگوئیم فوری قبول کنید لکن در آنها نظر دقت غور فرموده هرگاه مطابق عقل خود بآئید در صدد برآئید و سیلاب بلایا جلو گیری کنید — یکی از دانایان را عقیده در خصوص معاهده مزبور اینستکه چون اروپائیان ترقیات سریع ژاپون را در قطعه آسیا ملاحظه نموده و استیلاء و غلبه او را بر روس با چشمان واله و حیران تماشا کردند از مستعمرات خود در قاره آسیا بلکه اویقا و احترا لیا و جزائر اقیانوس کبیر سخت هراسان شده در صدد جلو گیری از ترقی و رفعت اهالی آسیا برآمدند میادا چون قوتی در خود دیده است اندازی بمستعمرات آنها بنمایند و چون تلفت شوند مقاومت و مقابله با آنها اروپائیان را ممکن نگردد چنانکه وقتی روس خواست با ژاپون در خصوص مانتچوریا ستیزه نماید خائب و خاسر شد و بناچار بی سر تسلیم خم نبود پس باید تا زود است پیش بینی نمود و مانع از ترقیات اقوام آسیائی گردید امروز ارمیایه دول و ملل آسیا کسیکه ادک از خواب بر خواسته و رو بر راه نهاده ملت و دولت ایران است و از ظواهر احوال چنین پیدا است که تا چند سال دیگر بر حفظ مقام استقلال خود قیام گردد و البته بانحد قناعت ننموده بجائی خواهد رسید

که باطراف تخطی کرده دست اندازی باین و آن نماید و وضع است که همه خطر ایکن برای روس وانگیس است چه اگر از طرف شمال ایران بحرکتی بخواهد اقدام کند لامحاله باید بمصرفات روس چنگ بيفکند و اگر قوتی در جنوب پیدا نمود بمستملکات انگلیس دست اندازی خواهد نمود — (پای عثمانی هم اگر چه در بین است لکن اروپائیان چون بقائی دراو نمی بینند لایق همه مدی نمیدانند) پس این دو دولت برای حفظ اراضی مشرفه خود در فکر شده اند که بهره کل امکان دارد سدی بین ایرانیان و بین ترقی کشیده نگذارند دارای قدرت و قوت هوند حقیقت عهد نامه راجع بهمین مسئله است واصل مقصود آنها همین —

تا کید این معنی از اینجا مستفاد میشود که بلاد مشرفه روس که در طرفین بحر خزر واقع اند عموماً با ایرانیان مرتبط و قلباً یک نوع علاقه و محبت خاصی دارند که ممکن است لدی الانقضاء خود آنها هم بطرف ایران میل کرده مدد و کمک بزرگی از برای اندولت واقع هوند چنانکه سا کتین یونان و بلغارستان و بوسته و هر سک بواسطه میل باروپائیان بر عثمانی شوریده وارو پائیان نیز مدد داده نقاط مزبوره را از تصرف عثمانی خارج کردند اهالی افقاز و ترکستان با ایرانیان فوق العاده مرتبط و متحدند اتحاد مذهبی نیز امداد میکند — مین هندیا خصوص مسلمین آنها بطرف ایرانیان بحدیست که از روز روشن تر است هنوز زبان فارسی را تعلیم مینمایند و با ایرانیان بصفا و مودت قلبی معاشرت دارند بمحض آنکه در دولت ایران رمقی مشاهده کنند و احتمال بدهند که میتوانند از آنها حمایت کند خود را بزیر سایه او میکشند — هیچیک از ملل آسیا غیر از چین و ژاپون از تبعیت وزیر دستی ایران متنفر نیست زیرا که هر یک از آنها چندین قرن متوالی را در تبعیت و فرمانبرداری ایران گذرانیده اند بلکه خیلی خود را باشراف میدانند که محکوم دولت واقع شوند پس دولتین صلاح کار خود را چنین یافته اند که رقابت شخصی را هم کنار نهاده باتفاق یکدیگر آتیه مستقرات خود را مستحکم کنند —

دلیل روشن بر صحت این رأی آنستکه از چند ماه قبل شروع کرده اند بقتک گیری و سد باب معاملات ایران بانک روس مدتی است که هیچ پول قرض نمیدهد البته همه میدانند که این بانک را سرمایه از خزانه دولت روس است بانک تجارتی و ملی نیست که بتوان اعمال او را حمل بر ملاحظات خصوصی نمود لابد باید رای داد که این حرکاتش از روی یک دستور است که بدو داده شد —

اروپائیان در بسیزی از بلاد آسیا رشته صرافی و تجارت را بدست خود گرفته هر دقیقه که میخواهند احوال مملکت را زیر و زیر میکنند مثلاً در مصر و ژاپون قریب هزار میلیون پول بانکها در بازار پهن و منتشر است بمحض آنکه یکساعت بانگها ادارات خود را تعطیل نمود و زور مردم آوردند که پولهای خود را جمع کنند فوری هزار تاجر و صرافی و رشکت میشوند غایب در ملک میانند خصوص اگر بانکها دولتی باشند که حرکات و سکناتشان تابع پلتیک دولت متبوعه است حالا در تمام ایران که نظر میاکنیم بازارها رواج و تجارت در نواست جز شهر طهران که بازارش بکار کساد و پول حکم کیمیا را پیدا نموده علتش واضح است که در سایر بلاد کار در دست صرافان داخله و تاجر ایرانی است و بانک چندان روا حی ندارد بکس در طهران همه تاجر تا گردن در زیر قرض بانک روسی وانگیسی هستند مخصوصاً از وقتیکه بانک روسی بنای تجارت نهاده قسمی تاجر ما را دست نشانده و محتاج خود کرده است که هر ساعت بخواهد میتواند آنها را عاجز و ناتوان سازد چنانکه امروزه نموده است —

خوب این سخت گیری برای چیست ؟ عقیده این دانشمند برای آنستکه قحطی و تنگم پول کار را سخت کند و دولت را مجبور بر یک استقراض جدید نماید و البته در این سختی استقراض هم با شرایط بسیار عنیف خواهد بود یعنی باشرایطی که ترقی ما را جدا جلو گیری خواهد نمود و زمام اختیار ما را در دست دولتین روس وانگیس خواهد انداخت و ابواب نجات را تا اب بروی ما سدود خواهد نمود این معامله و قتی که رسمیت پیدا کرد و بتمام دول اعلام شد فردا دیگر هیچ دولتی حاضر نخواهد شد بما قرض بدهد و مجبور خواهیم شد از خود شان با آن شرائط خرابانه بر انداز قبول استقراض به ناسیم صاحب این عقیده را رأی بر آنستکه در اینحال احداث بانک شرقی آلمان بحال فعلی مانفع است بکشت پول میاورد و در بین ملت منتشر میسازد و کار قدا راه میافتد آنوقت بانک روس وانگیس اگر دست نگاه بدارند بکلی تجارتشان مختل میگردد پس مجبور میشوند خودی در میان میکنند پوئی شایع نموده میدان را یکباره بدست حریف بدهند — (بقیه دارد)

خلاصه مذاکرات مجلس دار الشوری

(پنجشنبه ۳ شهر شعبان المعظم)

جد از قرائت و تصیح و اتمام نظامنامه وزارت

ندارد و بوجهت موانع دیگر هر چه اصرار شد قبول نمیکند بالاخره قرار شد که احتضار شود مجلس این هیئت را می یازد و روز شنبه بمجلس بیاید

(شنبه ۵ شهر شعبان)

تلفاتی از شاهزاده فرمانفرما قرائت که مشتمل بود بر مطالب و مندرجات لاغذی که سردار مگری از شرح حالات و تمدیات عا کر عثمانی نوشته بود و اینکه عشایر و سرکردهای مگری الا مدودی قبول تبیت کردند و خک مگری چیزی نمانده است که کلیه بتصرف عثمانی در آید مذاکرات در باب سرحد آذربایجان خیلی عد هرکس را بی اظهار کرد بعضی گفتند بواسطه اهمال مجلس است که امری پیش نیروید بعضی اظهار داشتند که باید این مرتبه دیگر اعلان اخیر باشد از طرفی مجلس دولت که اگر اقدام میکنند زود تر والا ملت خود دفع دشمن را نموده دشمن خانگی را هم دفع خواهد کرد اگر دولت اقدامی کرد متنی بر ملت نهاده و اگر ملت خود اقدام کند نتیجه بکس بخشیده صاحب ملیت میشود مانیاید از آنها است دعا کنیم این تکلیف است برایشان که راه چاره و علاج را پیموده بکس ملت دشمن را زخود دور نمایند بعضی گفتند وزرا و بعضی از امرای رادر مجلس خواسته تکلیف را بکس کنیم گفته شد تکلیف مجلس نیست که یا غیر وزیرا طری مذاکره شود باید بانها اخطار شود خودشان مجلسی در دربار از وزرا و امرای بنمایند نتیجه انرا بیا ورنه بمجلس گفته شد که باید زواررا فدغن و آفایان علما نجف را اخطار و از سمت عربستان حمله بر عث بنیها آورد بعضی دیگر این حرکات را از عدم اقدامات سفیر کبیر دانسته و اورا مقصر کرده بالاخره بعد از مذاکرات زیاد و هیجان فوق العاده از تمام و کلا قرار شد که اخطار شود امروز عصری وزیرا مجلسی در دربار با بعضی از امرای و سردارها نموده مذاکرات کرده فردا صبح نتیجه انرا برای استحضار بمجلس بیاورند جناب رئیس اظهار داشتند که برای اهمیت این مطلب خودم خواهم رفت بیلا و بوزرا خواهم گفت که اقدام کنند و فردا صبح نتیجه اقدامات را در مجلس اظهار نمایند

در باب فوت مرحوم مشیر الدوله اظهار شد که خوبست از طرف مجلس تحظیقی بشود که بچه مرض وفات یافته تلفونی از مجلس در این باب بمؤمن الملك شده جواب بد از اظهار تشکر و امتنان زیاد اینکه دیروز عصری بعد از آمدن از دربار قولنج کردند و بعد از قولنج سخته نمودند دیگر فرنگی آوردیم که تحقیق نماید و فعلا

داخله روی گرفته شد که پاك نویس شده بصره همیونی رسیده بموقع اجرا گذاشته شود و چند ماده از آن که محل تدقیق و تامل بود باشد بعد از وقت ظهر و تصحیح از مجلس گذشته بصره برسد اظهار شد که خوب است از پس فردا نظایمان اساسی خوانده شود جمیعاً تصدیق داشته موافق بودند که لازم و زود تر باید تمام شود جناب رئیس بعد از اظهارات زیاد در باب نظم مجلس و ترتیب نطق و اهتمام در امور و عدم صرف وقت در بعضی از جزئیات از عموم و کلا خواستند که هر وقتی را صلاح عموم است ملاحظه کرده بی کم و زیاد در همان موقع یکدفعه در مجلس حاضر شوند بعد از مذاکرات زیاد قرار شد که چهار ساعت ظهر مانده تماماً در مجلس حاضر باشند عرایضی که در حضور اعلیحضرت عرض شده و فرمایشی که فرمودند اجمالاً اظهار شد که اعلیحضرت نهایت پذیرائی را فرمودند و اظهار کمال مساعدت و همراهی در همه قسم و همه باب نمودند حتی اینکه فرمودند قبل از وقت در باب هیئت کابینه خواستم با وکلا مشورتی فرمایم ولی از اشخاصی که در نظر بودند مثل مشیر الدوله و ناصر الملك آنچه اصرار شد قبول نکردند و نظام السلطنه هم بجهت اهمیت شیراز احضار نشد فعلا این هیئت تمهید شدند که همراهی و موافقت کرده کمال جسد و جهد رادر اصلاح امور بنمایند هرگاه بعد از چند وقت عدم کفایت و همراهی آنها معلوم شد اخطار شود هیئت دیگر منتخب شوند بعضی از وکلا اظهار داشتند که وقت تنگ و باید هیئت صحیح منتخب شوند که بیش از این دو چار اشکالات نشویم بعضی دیگر اظهار داشتند که بعد از یکماه دیگر از عدم کفایت عزل اینها را خواهید خواست ولی دو سه روز بمملکت ضرر وارد می آوری و نمیشود از کسی هم پس گرفت بعد از مذاکرات زیاد اظهار شد که حق مجلس در این باب اخطار بود و حال باید با کمال ادب پذیرفت تا معلوم شود که کالی و همراه هستند یا خیر و گفته شد که باید از روز شنبه بیایند بمجلس ولی سه چیز باید از آنها سؤال شود اول اینکه این هیئت با اختیار و میل رئیس الوزرا انتخاب شده یا نه دیگر اینکه این هیئت مسئولیت ضمانتی و کفالتی از همدیگر دارند یا خیر مطلب دیگر ارائه پروگرام ایشان است در مجلس که معلوم شود رفتار آتیه شان از چه قرار است در خصوص وزارت مالیه خیلی مذاکره شد که برای اصلاح مالیه وجود شخص ناصر الملك لازم است گفته شد که تکلیف مجلس نیست و دیگر اینکه فعلا ایشان قبول میکنند یا بواسطه اینکه بار رئیس الوزرا مسخیت

هم لعلشان را امانت درامان زاده صالح گذاشتیم هرگاه مجلس مدرس لازم میدانند تحقیق بعمل بیاید فرار شد که شش نفر از دکتر هی و کلا باشی نفر دیگر از وکلا بعنوان نصرت باد و دیدن رفته ضمناً تحقق هم عمل آید در خصوص سپهدار و تنکابن مذاکره زیاد شده و از طرفین تکرافات شکایت و تظلم ارائه شده فرار بر این شد که برای امنیت هدیه حاکی غیر از گن سپهدار برای آنها معین کنند و آن پنج نفری را که اهالی تنکان از دست آنها منظره مند بخواهند در دیوآسخنه عدلیه رسیدگی و تطبیق شود

در خصوص زنجان تکرافی فرست شده که موریکا چیه در اینجا شرارت و افساد میکنند از نبودن حاکم در اینجا خیلی موش و هرج و مرج است بنا شد که بوزارت جنگ نوعه که چرا با شرار تفنگ و لباس دولتی داده میشود و بوزارت داخله نوعه شود که حکومت برای اینجا معین نمایند در باب بان شهر قرار شد که وکلای بلریه عصری بیایند در مجلس با وکلاء مجلس نشسته عمل بان را اصلاح نمایند (مجلس ختم شد)

خلاصه مذاکرات انجمن بلدی مرکزی سه شبه غره شهر شعبان المعظم ۱۳۲۵

ابتداء در خصوص قنات مذاکره شد که آنچه قناتی که موقوفه است وقف نامه آنرا خواسته موضوع آن را معین نموده و نقشه آن را کشیده و آنچه را که شخصی است ترتیب آنرا داد بطوری که اسباب اختلال نکرده در آب مجله چله میدان مذاکره شد که بهمان اختلال و اختلال باقی است و ابدأ ترتیبی ندارد جواب داده شد که املا اغلب جاها همین طور است بعضی اظهار داشتند که مطابق نظامنامه بلدی آنچه قناتی که مخروبه و موقوفه است انجمن میتواند تعمیر آن را بنماید گفتند بلدی هم چه وجه معینی ندارد در تجدید قنات مذاکره شد گفتند تا محل آنچه تعیین گردیده سی و دو قنات است ولی از فرار راپوت خارج شی و هفت قنات است

دکتر آنکه قنات شد ثبت اسامی حاشری را بردارند تا عده تعیین معین و وجهه غایت استقامت شود و مطالبی که در ایام باید در انجمن علی مطرح مذاکره شود صورتی بر داشته شود تا هر روزی مطلب و امری فیصل گرفته تضییع وقت شود گفتند وکیل ارامنه مدعی است غائب است باید وجهه را ملغی شد در این موقع آقای حاتم الاسلام وارد گردیده اظهار داشتند حضرت حجة الاسلام آقای آقا میر عبد الله مدظله بنده را احضار فرمودند از جهت اختصار امور بلدی و ترتیب آن و فرمایشات بلدی در ساعت با انجمن نموده و فرمودند که امرتان را هر چه زودتر اصلاح نماید شروع بانتر نان گردیده بسیار مذاکره درین باب گردیده از وجهه مطبق بودن آراء قرار شد در کمیسیون مخصوص مطرح مذاکره گردیده نتیجه آن را بتوسط جرائد انتشار دهند بنفست

اظهار داشتند که انجمن بلدی در متابر و مجلس عمومی علناً بدکومی و توهین بو وکلای محترم آن میکنند که از زبان تشکیل تا بحال امری را فیصل نداده اند کمان میکنند که وکلاء از خودشان وجه معینی تهیه کرده اند که اصلاح کار نمایند در باب بیخ هم که قرار بود چهار عباسی فروشد حال زیادتر شده و چند نفر از داخله نیز در فکر خرابی انجمن میباشند در باب تعدیات مذاکره شد که باوجود این که تاسیس این انجمن محترم از جهت رفع تعدی و ظلم است خان نایب در میدان هر قسم تعدی را مینماید سایرین بانواع و اقسام تعدی مینمایند و سبب آن را بنجمن بلدی میدهند و بموجب فرمان شاهنشاه مفسور بر اینکه حیوانات گمزه ندارد آلا ن در میدان از تمام آن ها کمرک مگیرند حتی این که سالی پنجاه تومان از برای خرید زردی میگیرند پس از اظهارات کثیره قرار شد لایحه وزارت مالیه ارطوری انجمن اظهار شود که عوارضات بلدی بموجب نظامنامه باید عاید بلدی شود و از جانب انجمن آدم مخصوصی بکار آید که از میدان دریا و بلدی برد و سایر مقاصد انجمن تا اداره بلدی تشکیل نشود مجری نمیشود لذا از فردا قرار شد شروع بتشکیل اداره بلدی شود که مقاصد انجمن مطل نمایند جمعی اظهار نمودند در صورتی که از طرف انجمن محترم نمیندند و لایحه بمجلس مشرف و عرض میشود و وکلای محترم مجلس مقدس در مقام توهین انجمن و نمایندگی آن بر آمده میگویند که انجمن بلدی نمیتواند بلا واسطه بمجلس مقدس لایحه اظهار نماید بلکه باید بواسطه حکومت باشد در حالتی که سایر انجمن ها بلا واسطه مطالب و لویج اظهار و جواب میشوند دیگر تشستن ما در این جا صحیح نیست همگی از وکالت استغفا میدمیم

انا لله و انا اليه راجعون

شب شبه پنجم شهر شعبان تقریباً دو ساعت از شب گذشته جناب میرزا نصر الله خان مشیر الدوله صدر اعظم سابق دولت علیه که با اتفاق تمام ملت اولین وجود خیر خواه مشروطه طلب وطن پرست بود در بیلاق علم فی را وداع و ندای ربانی را لیک اجابت گفت اشتها این قضیه ملالت اثر خطر عموم ملت را افشرد و کمر نمود خصوص در این موقع که چشم تمام مردم و امید واری ملت بان وجود محترم بود زیاد مؤثر گردید خطری نیست در این مصیبت رنج نباشد و یقین نیست که بر این خسارت عظمی اشک تبارد خداوندش غریق رحمت خود فرماید و بیاز ماند کانش صبر جمیل و اجر جزیل کرامت کند خصوصاً جنابان مشیر الملک و مؤمن الملک که آن بزرگ پدر را ننگو خلفند و ملت بان دو وجود هزاران امید ها است

(حسن الحسینی الکافانی)